Posamezna številka Din 1·—.
ŠTEV. 93. V LJUBLJANI, petek, 22. maja 1925. Poštnina plačana v gotovini. LETO II.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13. TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Slovanski agrarizem.

Ob priliki gospodarske razstave v Pragi se je vršil v Pragi važen sestanek zastopnikov slovanskih zemljoradniških strank. Poleg vseh voditeljev češkoslovaške zemljoradniške stranke se je udeležila pod vodstvom bivšega ministrskega predsednika Witosa tudi številna delegacija poljske ljudske stranke »Piast« in jugoslovenske zemljoradniške stranke s poslancem Moskovljevićem na čelu.

Češkoslovaški, poljski in jugoslovenski kmet so bili združeni v eni misli, v misli slovanske kmetske demokracije. Dogodek je dalekosežnega pomena, ker z njim stopa slovanstvo na reelna tla. Pravilno je poudarjal češkoslovaški ministrski predsednik Švehla, da je Slovan tako zelo poljedelec, da mora tisti, ki hoče govoriti o poljedelstvu, iti predvsem med slovanske narode. Zato pa je tudi poslanstvo slovanskih držav v agrarizmu. Ta agrarizem pa ne more biti nikdar ozkosrčen, le v interesu enega stanu, temveč on je pokret, ki naj bo v blagor vsemu narodu in vsem stanovom. Zakaj slovanski agrarizem je zgrajen na načelih demokracije in je docela samosvoj, kakor je jasno poudaril češkoslovaški minister dr. Hodža.

Slovan je kmet in zato ni pravega zbližanja med slovanskimi narodi, če se ne izreče zanj slovanski kmet. Morejo sicer tudi posamezne slovanske države skleniti med seboj razne pogodbe, toda te drže šele tedaj, kadar se je narod v svoji duši izrekel za te pogodbe. Kakšna škoda je bila za slovanstvo, ko je obstojal češko-poljski spor. Slovanska politika češke vlade je pod upravo dr. Beneša s češkoslovaško-poljsko pogodbo ta spor likvidirala. Nedeljski sestanek v Pragi pa je pomenil korak več, ustvaritev češko-poljskega prijateljstva, kakor je pravilno poudaril naš poslanec Moskovljević.

Nihče ni v časih slovanske nesvobode tako zelo trpel kakor ravno slovanski kmet. Vsa bremena tujcev so bila končno prevaljena na kmeta in zato je čisto naravno, da se je na praškem sestanku govorilo tako mnogo o utrditvi svobode slovanskih držav. Predsednik Witos je to zlasti poudaril. Spominjal se je na predvojne in medvojne čase, ko so se Čehi, Jugoslovani in Poljaki skupno in složno borili za svobodo. Ta sloga nam je potrebna še naprej, ker še vselej so Slovani svojo neslogo krvavo drago plačali. Dostikrat je težko storiti prvi korak in ponuditi roko v prijateljstvo. Ali to ni ovira, da bi nekdo prvi korak vendarle storil. In če ni mogoče začeti prijateljstva na vsej fronti, se ga more začeti vsaj na nekaterih njenih delih. Najlažje pa to stori slovanski kmet, ker veže vse slovanske poljedelce en skupen interes.

Zalog slovanstva je zato v slogi slovanskega poljedelca. Ta sloga je bila manifestirana na praškem sestanku in zato je praški sestanek tako pomemben in važen.

Še eno je treba poudariti. Slovanski demokratični agrarizen je tudi državotvoren. Ob praškem kongresu je korakalo 4000 madžarskih zemljoradnikov, državljanov češkoslovaške republike, po praških ulicah in klicalo: »Eljen Masaryk, Eljen republika!« To je veliki uspeh češke zemljoradniške stranke s kulturnimi pridobitvami moderne dobe, likvidirala je fevdalne odnošaje Madžarske in madžarski kmet je spoznal, da je Češkoslovaška njegova domovina. Sličen uspeh mora imeti tudi jugoslovenski agrarizem in njegov demokratizem, njegova liberalnost morata biti kit države, propaganda državne misli.

One prave državne misli, ki ne pozna niti državnega malikovalstva in niti državnega imperializma, ki je vsepremagujoča v lastni obrambi, ki pa vidi v sebi le sredstvo za blagor naroda. Dvig naroda, njegov kulturen in gospodarski napredek potom zvišane produkcije in v harmoniji stanov, to je cilj agrarnega demokratizma in za ta cilj so se izrekli v nedeljo Čehoslovaki, Jugoslovani in Poljaki.

V tem cilju pa je tudi podlaga praktičnega slovanstva in zato treba, da se tudi slovenska javnost seznani s slovanskim agrarizmom.

Zastoj v političnem življenju.

INTRIGE SAMOSTOJNIH DEMOKRATOV.

Beograd, 22. maja. Radi bolezni g. Pašića ni bilo včeraj v predsedništvu vlade običajnih ministrskih konferenc, niti posetov. G. Pašić, ki se še vedno nahaja v postelji, je sprejel nekoliko ministrov na svojem domu. Posetili so ga minister za izenačenje zakonov Srskić, notr. min. Boža Maksimović, min. gradjevin Uzunović in poljedeljski minister Krsta Miletić. Omenjeni ministri so se s Pašićem razgovarjali o delu vlade, o svojih resorov in o politični situaciji.

V narodni skupščini ni bilo včeraj nobenih važnejših dogodkov. Odbori niso delovali. Tudi v klubih je bilo mrtvo. Pričakujejo, da bodo prišli koncem tega tedna skoraj vsi poslanci v Beograd in da bo ob tej priliki prišlo do živahne izmenjave misli in do nadaljevanja vsega tega, kar se je vršilo v poslednjem času v pogledu sporazuma med radikali in radićevci.

Tisk se v ostalem drži zelo rezervirano. »Vreme« in »Samouprava« ne navajata nobenih novih momentov o političnem položaju. Inozemski listi pa prinašajo izjave, ki izhajajo večinoma iz Zagreba s strani radičevcev kakor tudi članek Pavla Radića v »Domu«. Beograjska »Reč« vodi ostro kampanjo, za katero je dal povod poslednji članek Pavle Radića v »Domu«. »Reč« prinaša v glavnem celi članek in odgovarja Pavlu Radiću pod naslovom »Običajni lažnivec in poltron«. V včerajšnji številki se opaža tendenca vpliva na Pašića. Tako je pisala »Reč« tudi o sestanku v Smederevu, da oni radikali, ki se razgovarjajo z radićevci, niso dobili nobenega pooblastila s strani Pašića. V listu se opaža tudi tendenca povzročiti prepire in nezaupanja med Pašićem in onimi krogi v radikalnem klubu, ki so dosedaj podpirali samostojne demokrate, sedaj pa v interesu izravnanja hrvatsko-srbskih odnošajev in v interesu države stremijo za zbližanjem med najjačjo srbsko in najmočnejšo hrvatsko stranko.

Pašićevo zdravje se boljšo.

Beograd, 22. maja. Na včerajšnjih posetih pri g. Pašiću se je moglo konstatirati, da se je njegovo stanje momentano zboljšalo, da pa ima še vedno znake zlatenice. Kedaj bo g. Pašić prevzel svoje posle, sedaj še ni znano. Zdravniki mu svetujejo daljši odmor. G. Pašić zaenkrat noče postaviti namestnika, vrši svoje dolžnosti doma in sprejema posete, seveda v manjši meri.

Včeraj je posetil g. Pašiča Marko Trifković. Ugotovila sta, da se ima vršiti seja, kakor je bilo določeno, v pondeljek. Popoldne je dal Marko Trifković nabiti objavo, da se vrši seja skupščine v pondeljek ob 10. dopoldne z dnevnim redom: Volitve članov za državni odbor.

ODMEVI SAM. DEMOKRATSKE KAMPANJE.

Beograd, 22. maja. Kampanja katero vodijo samostojni demokrati proti sporazumu in radićevcem, kot najmočnejši hrvatski stranki, najboljše dokazuje, da je dozorela misel, da se morajo samostojni demokrati in z njimi tudi Svetozar Pribičević **umakniti**. V komentarjih o kampanji, katero je Pribičević odkrito pričel proti radićevcem, se opaža, da hoče Pribičević vso stvar pritegniti na svojo osebo. Pavle Radić namreč govori v svojem članku, češ, da se je Pribičević izrazil napram radićevcem in Pavlu Radiću, da bo v 24 urah dovolil Hrvatom vse, kar bodo hoteli, ako le pristanejo na sodelovanje s samostojnimi demokrati.

Radikali pravijo, da je ves način in postopanje Pribičevića škandalozno, ker je znano, da je bil on tisti, ki se je najbolj zavzemal za novi tiskovni zakon. Sedaj pa tretira politične osebnosti in svoje nasprotnike v svojih javnih organih na tak način, da bi moral priti sam v konflikt z bistvenimi odredbami zakona o zaščiti osebne svobode in časti. Pribičević, trdijo politični krogi, se je priskutil vsem in prekasno je, če se skuša Pribičević sedaj otresti one odioznosti, katero si je nakopal, ko je bil na vladi.

KOMISIJA ZA REFORMO ZAKONA O NEPOSREDNIH DAVKIH — IMENO-

Beograd, 22. maja. Finančni minister je odredil, da se sestavi komisija, ki bi imela dolžnost, preiskati vse došle pripombe in kritike o reformi neposrednih davkov. Komisija bo na podlagi tega izdelala definitiven tekst zakona o neposrednih davkih, ki bo odgovarjal našim socialnim, ekonomskim in finančnim razmeram. Dalje bo izdelala komisija tudi motive za isti predlog. V to komisijo so imenovani: Josip Stojanović, dr. Nedeljković, Dragutin Pintar, Dušan Letica, dr. Karol Šavnik, Velizar Nikolić, dr. Cvetko Gregorić in dr. Milutin Milojević. Komisija bo pričela z delom 27. t. m., kar vlada želi, da bi bil ta zakonski načrt predložen skupščini v uzakonjenje še koncem meseca junija, da bi se na ta način vprašanje davčne reforme odpravilo z dnevnega reda.

ODGOVOR NA BOLGARSKO ŠPIONAŽO

Beograd, 22. maja. Med zastopniki naših in bolgarskih oblasti v Beogradu se bo vršila v najkrajšem času konferenca, na kateri se bo sklenila železniška konvencija. Zamenjava pošte med našimi in bolgarskimi vlaki se bo vršila v Dragomanu, na kolodvoru na bolgarskem ozemlju.

Pogajanja z Madžarsko.

Beograd, 22. maja. Člani naše in madžarske delegacije intenzivno delajo na ureditvi vseh predloženih vprašanj. Včeraj se je vršila diskusija o vprašanju aranžmana, ki se nanaša na izplačilo hipotekarnih dolgov v zvezi z vnovčenjem madžarskih hipotekarnih zadolžnic. Ugotovili so, da znaša vsota teh obvez nad 100.000 zlatih kron. Komisija je po končani diskusiji sklenila, da odidejo vsi člani v Zagreb in da na licu mesta pri Hrvatsko-Slavonski hipotekarni banki v Zagrebu pregledajo vse te zadolžnice ter potem skupno ugotovijo njihovo vrednost. Delo se bo nato nadaljevalo, in sicer bodo sklepali o vprašanjih dvolastništva.

Beograd, 22. maja. Včeraj je prispel v Beograd Ferdo Šišić, ki se je mudil v Budimpešti, kjer so se vršila pogajanja o posameznih važnih vprašanjih, glede katerih je določeno, da se morajo rešiti v Budimpešti.

POGAJANJA Z GRŠKO DELEGACIJO.

Beograd, 22. maja. Danes se bo vršila v zunanjem ministrstvu plenarna seja naše in grške delegacije. Seja bo zelo važna, ker se bo na njej sumiralo vse dosedanje delo delegacije za sklenitev zveze. Na seji bo naša delegacija prvič stavila na dnevni red vprašanje orijentalne železnice Gjevgjelija—Solun.

RAZDELITEV REPARACIJSKE KVOTE.

Beograd, 22. maja. V predsedništvu vlade je delal včeraj komitet ministrov. Razpravljali so o razdelitvi reparacijske kvote in so določili odstotke. Največ odstotkov dobi prometno ministrstvo. Poleg tega so sklepali še o drugih važnih vprašanjih finančne kontrole in o povečanju voznega parka.

HORTHY — DOSMRTNI PALATIN MADŽARSKE.

Budapešta, 21. maja. Listi objavljajo, da izdeluje vlada zakonski načrt, po katerem bi se obnovilo mesto palatina, ki je ostalo od leta 1848 nezasedeno. Za dosmrtnega palatina bi bil imenovan sedanji državni upravitelj Horthy v priznanje njegovih zaslug za zmago nad rdečim terorjem.

ATENTATORJI BODO OBEŠENI JUTRI

Beograd, 22. maja. Po vesteh iz Sofije se bo izvršila justifikacija obsojenih atentatorjev jutri v soboto zjutraj.

RAZSODBA PROTI ATENTATORJEM V GLEDALIŠČU »ODEON«.

Sofija, 21. maja. Včeraj je bila razglašena razsodba v procesu proti atentatorjem v gledališču »Odeon«. Atentat se je zgodil pred petimi leti. Bivši policijski prefekt Prudkin in oba atentatorja Patamanski in Lukov, ki sta namestila v gledališču peklenski stroj, so obsojeni na smrt. Bivši minister v kabinetu Stambolijskega Muravjev in soobtoženi Markov pa sta bila oproščena vsake krivde.

KLEVETNIŠKI »BALKAN«.

Zagreb, 22. maja. Beograjsko prvostepeno sodišče je prejelo veliko število tožb proti »Balkanu«. Dosedaj je bilo vloženih v celem 162 tožb, izmed katerih je že 10 rešenih. Odgovorni urednik je obsojen skupaj na 47 mesecev ječe in na preko 200.000 Din globe.

Lužiški Srbi.

(Prevavanje urednika Jiři Wičaz-a.)

Če kdo, potem bi morali Slovenci imeti zmisel za Lužiške Srbe, Benjamin slovenstva. Toda predavanje v sredo, skoraj čisto prazna dvorana Mestnega doma, je dokazala, da je brezbrižnost do vsega znak današnje Ljubljane.

Da se vsaj malo popravi ta škandal, da ne pride poslušat Ljubljana Lužiškega Srba niti tedaj, ko govori v slovenskem jeziku, objavljamo v daljšem izvlečku lepi govor g. Wicaz-a, z iskreno željo, da bi vsi Slovenci spoznali, da tudi najmanjši slovanski narod, čisto obkoljen od nemškega morja, ni izgubljen — če dela. In Lužiški Srbi delajo in vsaj v tem jih posnemajmo.

Iz zgodovine polabskih Slovanov.

Lužiški Srbi so zadnji ostanek polabskih Slovanov, ki so živeli se pred tisoč leti v večjem delu današnje srednje in severne Nemčije, zlasti na obeh bregovih reke Labe. Toda to ozemlje ni bilo naseljeno samo od enega slovanskega plemena, marveč od večih, ki so govorila različne dialekte. Pri dialektih delimo Slovane v dve glavni skupini: severno ali pomorsko in južno ali srbsko. Severna skupina je bila bližja Poljakom, južna pa Čehom. Od severne skupine sta se izgubili v nemškem morju dve veliki plemeni Ljuticev in Bodricev ter so ostali samo Kašubi, katerih jezik smatra velik del današnjih znanstvenikov za dialekt poljskega jezika. Tudi južna skupina se je delila v več plemen, od katerih je omenjati kot največjo Srbe na levem bregu Labe, v današnji Saksoniji, ki so bili germanizirani v času reformacije, ter Milčane in Lužičane na desnem bregu Labe. Današnji lužiški Srbi so potomci Milčanov in Lužičanov. Sami se imenujejo samo »Serbja«, Nemci pa so jim dali ime »Sorben« ali »Wenden«.

Statistika lužiških Srbov.

Dandanes je lužiških Srbov še kakih 200.000. Žive v Nemčiji nad severovzhodno mejo Češkoslovaške republike. Ozemlje, na katerem prebivajo, meri okrog 4000 km². Meja je 80 km pred Berlinom. Po veri so večinoma protestanti, 20.000 je katoličanov. Glavno mesto Lužice je Budyšni, ki ima 30.000 prebivalcev, od katerih je pa samo ena petina lužiškosrbske narodnosti. V manjših mestih je njihovo numerično razmerje napram Nemcem ugodnejše. Vendar pa so vsa mesta na zunaj nemška. Lužičani so večinoma poljedelci ter so, kar se tiče tehnične strani poljedelstva in intenzivnega gospodarstva zlasti v gornji Lužici na visoki stopnji. Ženske nosijo po deželi skoro povsodi še narodno nošo, moški pa so jo odložili sredi preteklega stoletja. V srednjem ne tako plodovitem delu Lužice je razvita industrija. Ta industrija pa ima velik vpliv na raznarodovanje, zakaj lužiški delavci v narodnem oziru še niso organizirani. Na severu cvete ribolov in vrtnarstvo. V mestih je jako razvita tekstilna industrija. Glavno mesto Dolenje Lužice Chočebuz (nemški Kottbus) šteje 80 večjih in manjših tekstilnih tvornic. Toda vsa industrija je v rokah Nemcev. Največji vpliv ima znani Stinnesov koncern, ki je pokupil že vse premogokope v pruski Lužici. Edini njegov konkurent je tam češki industrialec Petschek.

Zgodovina Lužice.

Lužica ni bila nikdar samostojna država. Svoječasno je pripadala Samovi državi, pozneje pa Velikomoravski. Po njenem razpadu je prišla pod Nemce. V prvi polovici 14. stoletja je dobil Lužico češki kralj Ivan Luksemburski. V praškem miru 1635 je prišla pod Saško. Leta 1815, na Dunajskem kongresu, je odstopil saški kralj večji del Lužice Prusom. Od tega časa ni bilo nobene izpremembe več.

Kultura Lužiških Srbov.

Kljub svoji žalostni usodi so si ustvarili Lužiški Srbi lastno slovstvo in kulturo. Lužiško slovstvo je nastalo v prvi polovici 16. stoletja, v času največje ekspanzije reformacije. Literaturo so rodile cerkvene potrebe. Leta 1548 je izšla prva knjiga. Pozneje so pisali župniki tudi slovnice in slovarje. Prva slovnica je bila izdana leta 1650, prvi slovar leta 1709. Tekom 18. stoletja so stabilizirala lužički jezik filološka dela Jordana, Smolerja, Pfula, Hornika, Lipsa i. dr. Sedaj se tiska v Semingradu nov slovar prof. dr. Muke.

Prosvetna literatura se začne okrog leta 1700. V 19. stoletju je treba omeniti predvsem Smoletovo monumentalno zbirko narodnih pesmi. Odlični pesniki oziroma pisatelji so tudi J. Buh, J. B. Jórdan, Hórnik in že omenjeni dr. Muka.

Včasu romantike se je leposlovje posebno razvilo. Takrat je nastalo tudi časnikarstvo. Koncem 19. stoletja je bil najboljši lužiški pesnik Jurij Mjen, v drugem desetletju 19. stoletja je omeniti Handrija Zejlerja, ki je zadel najbolj od vseh narodni ton. Od modernih pesnikov omenjamo Jakoba Barta-Čisinskega, učenca znanega češkega pesnika Vrhlickega. Z njim je dosegla lužiško-srbska literatura vrhunec. Od sedanjih sta najboljša Josef Novak in Jan Skala.

Kar se tiče proze, nimajo Lužiški Srbi še do danes lastnega romana. Večinoma se pišejo zgodovinske novele ali pa iz kmetskega življenja, kar je naravno, ker so Lužičani večinoma poljedelci.

Tudi stalnega gledališča Lužičani še nimajo. Za diletantski repertoar je bila napisana, oziroma prevedena velika množica ljudskemu okusu odgovarjajočih iger. Omenjamo zgodovinske igre Čisinskega in Novaka.

Začetkom prejšnjega stoletja je nastalo, kakor smo že omenili, tudi lužiško-srbsko časnikarstvo. Najstarejši časopis je bil »Serbski powedař a kureř«, ki je izhajal od leta 1809 do 1812. V 40 letih je začelo zopet izhajati več časopisov. Sedaj je najstarejši časopis »Serbske Nowiny«, ki izhajajo od 1841. Od 1. januarja 1920 izhajajo kot prvi lužiško-srbski dnevnik. Katoličani imajo že pol stoletja svoj tednik »Katolski Posoł«, Dolnjolužičani svoj »Serbski Časnik«. Protestanti imajo verska tednika »Pomhaj Bóh« in »Misionski posoł«. Že 40 let izhaja revija »Lužica«. Za poljedelce izhaja tednik »Hospodař«, za Sokole »Sokolski Listy«. V Pragi se tiska mesečnik »Čehoserbski Westnik«, ki dela propagando za čeholužiško vzajemnost.

V celem izhaja danes: 1 dnevnik (naklada 10.000), 4 tedniki, 4 mesečniki in 2 koledarja.

Prvi lužiško-srbski komponist je bil August Kocor, sovrstnik velikega pesnika Zejlerja. Dva moderna, ki delujeta še danes, sta B. Krave in Jurij Pille.

Po vojni sta se pojavila tudi prva slikarja, namreč Nowak in Hajna. Prvi je predvsem ilustrator narodnih pripovedk, drugi pokrajinar.

Politično življenje Lužiških Srbov.

Sedaj naj izpregovorim par besed o političnem gibanju. Politično gibanje se je začelo leta 1848. Takrat so poslali Lužiški Srbi v Draždane peticijo, v kateri so zahtevali, da naj je učni jezik v ljudskih šolah lužiški, da je lužiški jezik učni predmet na meščanskih in srednjih šolah in da je na sodiščih in drugih uradih enakopraven z nemškim. Dosegli so samo to, da je bil dovoljen na ljudskih šolah pouk lužiško-srbskega čitanja in poučevanje veronauka v materinščini. To se je doseglo v onem delu Lužic, ki pripada Saksoniji. V Prusiji pa se o političnem življenju Lužiških Srbov sploh ne more govoriti. Nikdar niso imeli tam Lužiški Srbi nobenega zastopnika, niti v državni, niti v deželni zbornici. Od leta 1870 je postajala germanizacija vedno intenzivnejša, in lužiška poslanca v saksonski deželni zbornici sta morala napeti vse sile, da sta ohranila vsaj omenjeno senco narodnih pravic iz leta 1848. Tudi protestantska cerkev je pričela silno germanizirati, zlasti v Prusiji. V lužiških šolah v Prusiji je bilo največ nemških učiteljev, ki niti lužiško-srbski niso znali ter so dobivali posebne nagrade za hitro germaniziranje otrok. Tako je bilo do svetovne vojne, tekom katere se je germaniziranje še stopnjevalo.

Po zmagi antante so mislili tudi Lužiški Srbi, da pridejo zanje boljši časi. Novembra 1918 so osnovali Narodni svet, ki je poslal svojega predsednika Barta, bivšega poslanca v saksonski deželni zbornici, na mirovno konferenco v Pariz, da zahteva združitev Lužice z novo češkoslovaško republiko. Toda zavezniki, zlasti Angleška, so odklonili to zahtevo. Predvsem radi tega, ker se nahajajo v srednji Lužici bogata ležišča premoga, ki jih niso hoteli vzeti Nemcem z ozirom na njihovo plačilno zmožnost. Nato so se pogajali lužiško-srbski politiki z nemško vlado, da bi se združile vse lužiške pokrajine v eno provinco ali pa vsaj v en volilni okrog. Toda tudi tega niso dosegli. Nasprotno, vsled nove razdelitve in razširjenja volilnih okrogov Lužiški Srbi sploh ne morejo dobiti več lastnih zastopnikov v nekatere zakonodajne zbornice. Leta 1920 je bila ustanovljena prva lužičkosrbska politična stranka »SLS«, ki združuje zlasti male poljedelce in inteligenco in ki se je združila pri zadnjih volitvah s političnimi organizacijami Poljakov in Dancev v Nemčiji, ki so osnovali zvezo narodnih manjšin v Nemčiji. Ta zveza je dobila 140.000 glasov, kar bi zadostovalo za izvolitev dveh poslancev v parlament. Ker pa ni bilo mogoče doseči v enem okrogu vsaj 60.000 glasov, so postali vsi drugi glasovi neveljavni in 2 milijona pripadnikov narodnih manjšin je ostalo brez vsakega zastopnika v parlamentu. Samo v pruski deželni zbornici sta bila izvoljena dva poljska deželna poslanca, ki zastopata tudi interese Lužiških Srbov. Na saških ljudskih šolah se sme poučevati danes samo čitanje, pisanje, veronauk in lužiška zgodovina v lužiškem jeziku. To znači v primeri s predvojnimi razmerami vsaj mal napredek. Ampak v Prusiji je ostalo vse pri starem. Sedanje življenje Lužiških Srbov se razvija še nadalje v znamenju borbe za najprimitivnejše kulturne pravice, ki jih nismo dobili niti na podlagi obrambe manjšin, niti na podlagi § 113. nove nemške ustave, ki pravi, da narodne manjšine ne smejo biti omejene v svobodnem razvoju svoje kulture. Toda narodno gibanje ni bilo zastonj. Prineslo je predvsem razširjenje narodne zavesti, dalje ustanovitev prve lužiško-srbske banke, ki je danes s svojimi podružnicami temelj vseh gospodarskih podjetij, dalje ustanovitev poljedelske in slednjič sokolske organizacije.

Take so razmere najmanjšega slovanskega naroda, ki ni imel nikdar svojih popolnoma narodnih šol. Kljub temu ima pa velike učenjake, kakor sta na primer M. Hórnik in dr. Muha ter pesnike, kakor sta Zejler in Čisinski. Politično in gospodarsko gibanje v zadnjem času, mislim, je najboljši dokaz za to, da Lužiški Srbi nočejo še utoniti v nemškem morju, temveč, da hočejo ohraniti svoj jezik in svojo narodnost ter ostati del velikega slovanstva.

Širite ‚Narod. Dnevnik‘.

Kakšna bo bodoča vojna.

Francoska revija »Le progres civique« objavlja sledeče zanimive izjave o grozotah bodoče vojne.

»Nečloveški značaj vojne bo vsled modernih odkritij na kemičnem in bakteriološkem polju samo poostren. Kemično in bakteriološko orožje ogroža vse človeštvo in vso našo civilizacijo.«

(Iz poročila dr. Beneša na 3. plenarnem zasedanju Zveze narodov.)

»Tekom pol ure se more zrak svetovnega mesta smrtno okužiti. Za 10.000 hektarjev veliko ozemlje (nekako velikost Pariza) zadostujeta dve toni kloroogljikovega oksidnega plina, izpuščeni v višini dveh metrov, da se doseže ta rezultat.«

(Poročilo profesorja na Harvard univerzi, Cannona.)

»Če bi napadla sovražna letala Newyork, bi mogla v manj ko v 24 urah uničiti mesto.«

(General Mitchel v »Chicago Tribune« z dne 18. februarja.)

»Potom kulture bacilov legarja in kolere se more popolnoma zastrupiti pitno vodo. Kuga bi se mogla razširiti tudi potom podgan.«

(Poročilo preiskovalne komisije Zveze narodov.)

»Nobena stvar, kar smo jih videli tekom svetovne vojne, se ne more primerjati z verjetnimi perspektivami, ki bi v slučaju novega spopada povzročile uničenje industrijskih središč in masen pokolj civilnega prebivalstva.«

(Isto poročilo.)

»Ker spadajo strupene tvarine v mirni dobi k vsakodnevnemu obratu tovarn, je vsled tega vsaka kemična fabrikacija strupenih tvarin vsaki večji državi na razpolago, samo da so na njenem ozemlju tozadevne tovarne. Lahkota, s katero morejo take tovarne takorekoč preko noči preiti k izdelovanju strupov za kemično vojno, mora izzvati čustvo strahu in nezaupanja do sosedov, ki posedujejo močno kemično industrijo.«

(Poročilo prof. Zanettija na Zvezo narodov.)

»Nemčija razpolaga z desetkrat močnejšo kemično industrijo ko Francija in je dvakrat močnejša v kemični industriji, ko vse države sveta. Ena sama družba, združena v orjaškem kartelu, vlada čez vsa kemična podjetja Nemčije.«

(M. Michelin v »La Renaissance« od 24. 1. 1925.)

»Nemci so izumili plin, s katerim morejo v par urah ubiti na stotisoče ljudi. Sestava tega plina je danes popolnoma poznana. Vsi militarični narodi izdelujejo sedaj pline po tem receptu. Ti plini so težki, prodrejo zato povsodi in ostanejo tam.«

(Journal de Genève, 21. januarja.)

»Amerikanci morejo dnevno izdelati 48 ton lerizita. Bomba v teži 433 kilogramov zadoktuje, da postane 10 hišnih četverokotov New Yorka nemogočih za prebivanje, 100 ton zadostuje, da je tekom enega tedna vse mesto brez ljudi.«

(General Fries v »La Renaissance« dne 24. januarja 1925.)

V Veliki Britaniji delajo raziskovalci na izpopolnitvi plina z naravnost ostrašujočim učinkom in sicer plina, ki je pripraven za uničenje civilnega prebivalstva.

(Aumor, bivši tajnik admiralitete v »Matinu« z dne 24. januarja.)

V Italiji je bila ravnokar izdelana metodika postopanja, po katerem je mogoče prenesti nalezljive bolezni v sovražen tabor.

(Ravno tam.)

»Nemčija ima 25 šol za letalce. Časopis »Sportflug« obljublja, da bo letno 2000 letalcev izšolanih. Nemčija je celo v stanu, da v poljubnem trenutku na mah izdela ona letala, ki jih je preje v svojih laboratorijih izmislila, preštudirala in daleč za mejo preizkusila.«

(Bouillox-Lafont v »Oeuvre« z dne 1. februarja.)

»Maršal Foch ima v rokah porazen, nad vsak dvom zvišen in ne ugovarjan dokaz, da ne samo ni Nemčija razorožena, temveč da se nasprotno z nemške strani vrši za nas vse tako nevarna oborožitev, da je prišel maršal do zaključka, da je Nemčija že v stanu, da nam more vsak hip napovedati tako grozotno vojno, kakor je bila ona iz leta 1914.«

(Polkovnik Frebry v »Tempsu« z 4. aprila.)

Take priprave se vrše za najbolj grozotno vojno, kar jih je videl svet. In kljub temu je polno ljudi, ki se pacifistični misli smeje, ki se navdušujejo za novo vojno. Večna krivica, da je nemogoča vojna, ki bi se tikala samo onih, ki si jo žele in ki so jo zakrivili. Toda ravno ti se navadno izmuznejo, dočim zadenejo nedolžne vse grozote vojne.

Prva dolžnost demokracije je zato, da prepreči vsako novo vojno in kdor ljubi mir, je dolžan, da dela z vso silo za zmago demokracije.

Politične vesti.

= **Bolgarski notranji minister je dal** dopisniku »Belgrader Zeitunge« intervju, ki je po svoji lažnivosti naravnost klasičen. Tako pravi g. Rusev, da ni nikdar niti mislil dolžiti Jugoslavije, da je v kakršnikoli zvezi s sofijskim atentatom, kljub temu pa v isti sapi ponavlja vse očitke, ki so bili v tej stvari izmišljeni. Vojna liga v Bolgariji po zatrdilu Ruseva sploh ne obstoji, z macedonsko revolucionarno organizacijo pa da nima vlada Cankova nobene zveze. Bolgarska vas je za sofijske mogotce seveda navdušena in prav nobenega vzroka ni, da bi odstopila vlada Cankova. Najbolj drzna laž g. Ruseva pa je trditev, da ni niti enega Bolgara, ki bi šel v tujino, da bi tam zagrešil kak atentat. To si upa trditi minister Rusev po umoru Daskalova, po še svežem umoru Panice, da omenjamo samo dva najbolj znana umora in po ugotovitvah beograjske policije, ki je samo te dni aretirala par iz Bolgarske poslanih atentatorjev. — Ne razumemo, da more tiskati v Jugoslaviji izhajajoč list take laži ministra krvave bolgarske vlade.

= **Neuspeh misije Kalfova.** Veleposlaniška konferenca je sklenila, da se odpošlje bolgarski vladi opomin, da mora do dne 31. maja na vsak način odpustiti vseh onih 10.000 vojakov, ki so bili Bolgarski začasno dovoljeni preko kontingenta nejiske mirovne pogodbe v svrho pobijanja komunizma. Ker je padel ta sklep kmalu po pariškem obisku Kalfova, sklepajo politični krogi, da je doživel Kalfov popoln neuspeh v Parizu in da tudi v Londonu ne sme upati na uspeh.

= **Nesoglasje v veliki antanti.** Dopisni urad »Havas« poroča, da se londonski in pariški kabinet še nista mogla zediniti glede besedila in oblike note o nemških prestopkih proti določilom Versajske mirovne pogodbe. Vsled tega je morala biti napovedana seja konference odložena za negotovo dobo. — »Havas« sporoča iz Londona dalje, da je imel tamošnji francoski poslanik de Flerian dvakrat razgovor z angleškim državnim tajnikom za zunanje zadeve o francoski noti glede garancijskega pakta. Čeprav še ni bilo mnenje velikobritanske vlade oficielno objavljeno, vendar konstatirajo francoski uradni krogi, da zavezniki popolnoma razumejo francosko stališče.

= **Zasedanje konference dela v Ženevi.** V torek je bilo otvorjeno redno zasedanje konference dela, na kateri je bilo po 308 delegatih zastopanih 22 držav. Za predsednika konference je bil izvoljen dr. Beneš, ki je v daljšem programatičnem govoru orisal naloge konference. Poudarjal je delo, ki ga je na socialno-političnem polju izvršila Češkoslovaška, čeprav v najtežjih prilikah, da vsled tega upa, da bodo njenemu primeru sledile tudi druge države. Na konferenci je prišlo do ostrega konflikta, ker so vse skupine delojemalcev odločno odklonile vsako sodelovanje z italijanskim delavskim zastopnikom fašistov Rossonijem. Konferenca se je s tem praktično postavila na stališče, da fašist sploh ne more biti zastopnik delavcev. Vsled tega se pričakuje, da bo italijanska delegacija konferenco demonstrativno zapustila. Na popoldanski seji so bile konstituirane posamezne sekcije. V skupini zastopnikov držav je bil izvoljen za predsednika grof Alten (Španska), za podpredsednika Chaterjee (Indija); v skupini delodajalcev Carlier (Belgija) in Vogel (Nemčija), v skupini delojemalcev pa Mertens (Belgija) in Jouhaux (Francija).

= **Napredovanje poljskega elementa na Poznanjskem.** V večini velikih poznanjskih mest je opažati v zadnjem času znaten premik narodnostne pripadnosti prebivalstva. Še ob ustanovitvi poljske države so bila tamošnja mesta v narodnostnem oziru jako mešana, na zunaj pa popolnoma nemška. Razmerje narodnosti se je dandanes izpremenilo v korist poljskega naroda za 50 do 80 odstotkov. Torun, Bydgošt in druga mesta so izpremenila tekom par let svoje zunanje lice popolnoma. Tamošnje javno mnenje vidi v tem dokaz, da prebivalstvo poznanjskih okrožij samo ne želi povratka k Nemčiji. S tem, da se je povrnilo k poljski narodnosti, dokazuje, da hoče ostati stalno v okvirju poljske države. Poljska politika namerava izkoristiti to okolnost v svrho propagande v inozemstvu.

= **Velika ruska naročila na Poljskem.** Zveza poljskih tvornic za poljedeljske stroje je dobila nedavno iz sovjetske Rusije naročil za skupno svoto 770 tisoč dolarjev. Sedaj so bila ta naročila, kakor se poroča CEPSU, zvišana na 980 tisoč dolarjev. Zastopnik zveze je odpotoval dne 15. maja v Rusijo, da se pogaja tam glede eventualnih nadaljnih naročil.

= **Fašistovske surovosti.** Tristo Tirolcev se je odpeljalo v Rim na sveto leto. Ko so prišli Tirolci v Italijo, so morali na Brennerju na povelje fašistov odstraniti vse napise, v katerih se je nahajala beseda »Tirol«, ker ta je v Italiji prepovedana. Vlak Tirolcev bi moral stati v Bozenu 20 minut in zato je bilo dogovorjeno, da stopi v Bozenu v tirolski vlak bozenski škof, ki se odpelje kot vodnik Tirolcev z njimi v Rim. Tudi bozensko prebivalstvo je nameravalo prirediti Tirolcem mal sprejem. Ko so to zvedeli fašisti, so zahtevali od postajenačelnika, da se tirolski vlak v Bozenu ne ustavi niti za trenutek. Bili so pa tudi tako zlobni, da o tem niso nikogar obvestili. Ko je privozil tirolski vlak v Bozen in vozil z vso naglico skozi kolodvor, so se fašisti prezirljivo smejali škofu ter mu predložili, naj se pelje s prihodnjim vlakom. — Ves dogodek je Tirolce silno razburil in v tirolskem deželnem zboru je bila vložena tozadevna interpelacija, ki pa bo imela samo ta uspeh, da se bodo njej fašisti prav tako smejali, ko bozenskemu škofu.

= **Človekoljubje je na Bolgarskem prepovedano.** Adela Nikolov je sprejela ranjenega Friedmanna iz človekoljubja v svojo hišo in ga negovala. Nikolova je znana človekoljubinja in je svoje veliko premoženje stavila čisto v službo ljubezni do bližnjega. Ko je prišel k njej Friedmann, je videla v njem samo pomoči potrebnega človeka in njeno srce se je upiralo, da ne bi ranjencu prožila pomoči. Zaradi tega se mora sedaj zagovarjati pred prekim sodom in državni pravdnik pa predlaga zanjo smrtno kazen. In prav verjetno je, da bo sodišče ta predlog osvojilo in da bo obešena. Ljubezen do bližnjega je v krščanski državi prepovedana.

Dnevne vesti.

DOKUMENT NAŠE NERESNOSTI.

V »Slovenskem Narodu« objavlja g. dr. I. L. pod naslovom »Pred desetimi leti« svoje spomine.

Piše o mišljenju ljubljanskega prebivalstva z ozirom na pričakovan vstop Italije v svetovno vojno in prihod Italijanov v Ljubljano ter pravi:

»Meni se je zdelo važno sledeče: Ako pridejo Italijani, je treba najprej obračunati z avstrijakantstvom. Zato bi se morali zbrati v čete, iti v ljubljanske hiše, urade in šole in znesti na Kongresni trg (zakaj raje ne pred cesarjev spomenik, op. ured.) vse cesarske slike, kipe in drugo habsburško ropotijo in tam zažgati velik kres, da zgori na njem vse, kar nas je sramotilo že tisoč let in da s tem izžgemo iz duše naroda ves tisti avstrijski patriotizem, ki je kriv, da še sedaj ne vemo, za kaj se gre. Šele ko bi opravili to delo, bi bilo začeti ono drugo.«

Če niso imeli Slovenci pred desetimi leti v slučaju prihoda Italijanov v Ljubljano nobenih drugih skrbi, kakor da bodo zažigali cesarske slike in s tem izžgali iz duše naroda avstrijski patriotizem — oh ta naivnost! — potem je v resnici nepojmljivo, kako je svetovna vojna mogla Slovencem prinesti svobode. Na drugi strani pa je silno razumljivo, če smo z ozirom na tako »resno« pojmovanje položaja izgubili ne samo Koroško in Primorsko, temveč tudi znaten del Kranjske.

Kako le to, da nismo izgubili še Ljubljane, da bi uživali diven kres in na simpel ter enostaven način za vselej izžgali iz duše naroda avstrijski patriotizem.

Pa kaj, če bi danes naredili ta kres? Svet bi se čudil naši resnosti!

— **Kdo je kriv?** »Slovenski Narod« se pritožuje, da je velik del slovenskega in hrvatskega časopisja pod vplivom berlinske in dunajske zunanje-politične propagande. Res je to, toda vprašamo, kdo je temu kriv? V Beogradu imamo državni dopisni urad, ki smatra za svojo dolžnost, da ne da niti enemu izvenbeograjskemu listu informacij. V Ljubljani smo imeli po prevratu dopisni urad, ki bi mogel slovenski tisk čisto osvoboditi od vsakega nemškega vpliva. Toda urad je bil ukinjen, ker kaj rabi Ljubljana dopisni urad? — Poskušalo se je ustanoviti nov dopisni urad in vladi je bil predložen konkreten predlog, toda vlada se zanj še zmenila ni. Tako morajo ljubljanski listi vsak za sebe organizirati dopisno službo in plačati za poročevalsko in telefonsko službo štirikrat toliko, kakor bi plačevali, če bi imeli v Ljubljani vsaj podružnico dopisnega urada. Vse to mora vedeti tudi »Slov. Narod« in zato naj naslovi svoj napad na pravilen naslov — na našo slavno vlado, ki nima toliko uvidevnosti, da bi sama skrbela, da bodo jugoslovenski listi v vsakem oziru neodvisni od nemške propagande. — Tudi donesek k nacionalnemu delu »nacionalnega« bloka.

— **Odvetnik dr. Tuma, kot zastopnik g. Antona Kristana** nam sporoča: Prosim, da z ozirom na različne notice po listih, objavite v Vašem cenjenem listu, da sem v imenu g. Antona Kristana, min. n. r. in ravnatelja Zadružne banke v Ljubljani, proti odgovornemu uredniku »Naše Straže« in nje informatorju g. Antonu Lumirju v Mariboru vložil ovadbo na okrožno sodišče v Mariboru radi člankov v št. 33. od 11. in 34. od 13. maja 1925 v »Iz delovanja kr. ministra n. r.« in »kako državotvorci goljufajo državo«, ter bom predlagal sodno postopanje proti vsakemu raznašanju notic, ki se tičejo navedenih zadev.

— **Razsodišče za presojo idejnih načrtov** stanovanjske in trgovinske hiše, ki jo namerava zgraditi Pokojninski zavod ob Kralja Petra trgu v Mariboru, je dovršilo svoje delo. Od 21 načrtov, ni prvo nagrado prisodilo nobenemu načrtu. Drugo in tretjo nagrado je strnilo v eno ter jo porazdelilo po enakih delih na načrta z geslom »Dravograd« in »G. I. Č.« Projektant načrta »Dravograd« je arch. ing. Vladoje Aksmanović v Osjeku, načrt »G. I. Č.« pa sta izdelala Ivan Genussi in Vladislav Čenčur, dijaka tehnične srednje šole v Ljubljani. Nadalje je razsodišče sklenilo priporočiti nakup načrtov z gesli »Razvoj«, »Lux«, in »Sazuro«. Projektanti teh treh načrtov naj izvolijo prijaviti Pokojninskemu zavodu, da pristanejo na predlog razsodišča. Ostali projektanti naj do 6. junija t. l. sporoče naslov, na kojega naj se jim načrti vrnejo.

— **Razpisana službena mesta.** Odda se mesto okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Št. Vid nad Ljubljano. V sodnijski službi so razpisana sledeča mesta: mesto višjega pisarniškega oficijala pri okrajnem sodišču v Ljutomeru, mesto pisarniškega uradnika v 3. skupini III. kategorije za območje višjega deželnega sodišča v Ljubljani, mesto pisarniškega pomočnika (oficianta) zvaničnika v območju višjega deželnega sodišča in z namembo k deželnemu sodišču v Ljubljani, mesto izvršilnega uradnika pri deželnem sodišču v Ljubljani. — V mariborski oblasti sta razpisani dve mesti kmetijsko-gospodarskih učiteljic za potovalne gospodinjske tečaje po deželi, zahteva se kvalifikacija za II. uradniško kategorijo.

— **Natečaj za kolodvorsko restavracijo.** Direkcija državnih železnic razpisuje v zadnjem »Uradnem listu« natečaj za kolodvorsko restavracijo v Dravogradu. Vporaba se prične dne 1. avgusta 1925 in traja eno leto. Eventualno se podaljša. Ponudbe je izročiti do 10. junija. Glede podrobnosti glej »Uradni list« z dne 20. maja.

— **Natečaj za poštne pripravnike.** Pri ministrstvu za pošto in telegraf, kakor tudi pri podrejenih direkcijah je popolniti 15 pripravniških mest I. in 30 mest II. kategorije z osnovno in položajno plačo in ostalimi prejemki, ki jih določa zakon o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih. Za pripravnike I. kat. lahko prosijo kandidati z diplomirano pravno fakulteto, za pripravnike II. pa kandidati z dovršeno trgovsko akademijo in končnim izpitom. Prošnje je poslati do 1. julija na naslov ministrstva za pošto in brzojav. Kandidati, ki se sprejmejo, morajo napraviti v tretjem službenem letu predpisani državni strokovni izpit, da si pridobe pravico napredovati v višje skupine svoje kategorije.

— **Izpiti na meščanskih šolah.** »Uradni list« z dne 20. maja objavlja razglas o klasifikaciji, izpitih privatistov in končnih izpitih na meščanskih šolah.

— **Poštna zveza Ljubljana-Polhov gradec.** S 1. junijem se prično dnevne poštne vožnje Ljubljana-Vič-Polhov gradec. Odhod z ljubljanske glavne pošte zjutraj ob 7.10, prihod v Ljubljano ob 19.30 zvečer.

— **Spremembe v naši vojski.** Imenovani so: za načelnika intendanture komande 2. armijske oblasti podpolkovnik Franjo Bevk, doslej v isti funkciji vrbaske divizijske oblasti, za namestnika upravnika jadranskega intendantskega skladišča dosedanji intendant dravske divizijske oblasti adm. kap. I. kl. Franc Jere; za namestnika šefa vojaškega odseka pri direkciji državnih železnic v Ljubljani podpolkovnik Petar Nedeljković, doslej uslužben pri železniškem odseku prometnega oddelka generalnega štaba. Premeščen je naemstnik šefa vojaškega odseka pri direkciji državnih železnic podpolkovnik Franjo List v Zagreb. Na razpolago vojnemu ministrstvu je stavljen podpolkovnik Milan Luger.

— **Iz sodne službe.** Izprašana avskultanta dr. Vladimir Muha in Franc Gorenc v Mariboru sta imenovana za sodnika za okoliš višjega dež. sodišča v Ljubljani.

— **Proti madžarskim listom.** Ministrstvo notranjih del je prepovedalo uvoz in razširjanje vseh madžarskih listov.

— **Iz državne službe.** Imenovana sta Ivan Polzelnik, nadomestni učitelj na ženski realni gimnaziji, za profesorja na gimnaziji v Beranah v Črni gori, Vinko Auser, nadlogar pri šumarski upravi v Srednjem pa za šumarja pri šumski upravi v Bohinjski Bistrici.

— **Tatarske vesti.** Zajedničarski »Hrvat« poroča z ogorčenjem, da je naša vlada dovolila za popravo cerkve v Davosu 120,000.000 dinarjev. Ogorčenje »Hrvata« je ravno stokrat preveliko, ker za popravilo cerkve je dovoljeno samo stokrat manj, 120.000 dinarjev ali 10.000 švicarskih frankov.

— **Brezposelnost na Dunaju.** V prvi polovici meseca maja se je znižalo število brezposelnih na Dunaju od 74.387 na 72.422. Število narašča samo v oblačilni, klobučarski in tekstilni industriji.

— **Požar v newyorškem tramvaju.** V sredo je nastal v newyorškem podzemskem tramvaju vsled kratkega stika požar, ki je povzročil silno paniko. Petinsedemdeset ljudi je bilo več ali manj težko poškodovanih.

— **Strahovit orkan v Mostaru.** V torek je divjal v Mostaru orkan, kakršnega ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Padala je debela toča, da so pokale šipe. Dasi je trajala nevihta samo pol ure, znaša škoda, ki jo je povzročila toča, več milijonov. Trpeli so posebno vinogradi, tobačni nasadi itd. Manj hude nevihte so bile tudi v drugih krajih Hercegovine.

— **Število porodov na Francoskem.** Pariški korespondent »Manchester Guardiana« se bavi s splošno razširjenim mnenjem, da se rodi na Francoskem manj otrok, kakor v vsaki drugi civilizirani deželi sveta, ter, da mora izgubiti vsled tega Francija prej ali slej svojo pozicijo kot velesila. Dopisnik dokazuje na podlagi statističnega materijala, da je število porodov v Franciji edino na svetu, ki kaže tendenco k porastu, da je mnogo višje, kakor v Švici in Norveški, da odgovarja približno številu porodov na Angleškem ter ne zaostaja skoro nič za številom porodov na Nemškem, ki je v zadnjih letih znatno padlo. Vsekako je zraslo na Francoskem od leta 1911 od 191 na 194 pri 10.000 prebivalcih. Število porodov na Nemškem 292 na 10.000 prebivalcev ni mnogo večje, število porodov na Angleškem 197 na 10.000 je približno istotako visoko, na Norveškem pri 188 na 10.000 je precej manjše. Pač pa stoji na Francoskem primeroma visokemu številu porodov nasproti abnormalno visoka številka umrljivosti. Pri umrljivosti 170 na 10.000 prekaša Francijo samo Španska. Dasi torej število porodov na Francoskem nikakor ni abnormalno, ga prekaša glede letnega porasta prebivalstva Nemčija in Anglija za 70 do 80 odstotkov na 10.000 prebivalcev. Vzrok porasta števila porodov na Francoskem je iskati najbrže v dejstvu, da je pripadla Franciji Alzacija-Lotaringija in vplivu poljskih in drugih inozemskih delavcev.

— **Zopet fašist umorjen.** »Popolo d' Italia« javlja, da je bil v Ferrari od komunistov umorjen neki fašist. List poroča o več komunističnih napadih na fašiste v drugih mestih. Več fašistov je bilo ranjenih.

— **Nevarna solnčna kopel.** Te dni se je odigral v Berlinu razburljiv prizor. Neki delavec je opazil, da visi z roba strehe neke hiše golo žensko truplo. Hitel je v hišo ter obvestil o tem hišnega oskrbnika. Ta je izjavil, da stanuje v podstrešju neki pisatelj s svojo sestro, ki pa je odpotoval. Možakarja sta šla in potrkala na vrata stanovanja. Toda nihče se ni odzval. Hišnik je menil, da ima sicer tudi on ključ, da pa ne sme odpreti. Vsled tega ni preostalo delavcu drugega, kakor da je splezal na streho iz sosedne hiše. Prišel je ravno v zadnjem trenutku. Sestra pisatelja se je solnčila, prijel jo je krč, zvalila se je na rob strehe in da je ni rešil delavec, bi bila padla na cesto.

— **Zopet čudodelen apostel v Moskvi.** V zadnjem času se je pojavil v Moskvi zopet čudodelen apostol. »Očka Vasilij« so mu rekli. Njegova slava se je razširila daleč preko mej pomerija Moskve. Obiskovale so ga ženske vseh slojev iz vseh ruskih mest: delavke, žene sovjetskih komisarjev, dame iz prejšnje boljše družbe in male uradnice. Vasilij, bivši gledališki sluga je star mož z brado patrijarha. Nosi široke ruske hlače, rusko bluzo à la Tolstoj in visoke škornje, pobožen je in veruje trdno v svoje božje poslanstvo. Trdi, da more izgnati hudobnega duha, ki se nahaja v duši vsakega človeka. Ta zli duh je vzel ruskemu narodu vero v Boga in Bog je poslal radi tega nad Rusijo za kazen boljševizem. »Čudodelni apostel« se je brigal vedno samo za rešitev in dušni blagor žensk. Njegova kura je bila preprosta. Ženske so se morale do polovice sleči, poklekniti pred njim, mu gledati nepremično v oči ter imeti usta široko odprta. Skozi usta je imel namreč zapustiti telo hudobni duh. Nato je božal sveti mož žensko po desni grudi. Bolne je poslal v samostan po blagoslovljeno vodo. Ena izmed njegovih pacientinj, pri kateri je šel očividno predaleč, ga je zatožila svojemu možu in ta ga je ovadil pristojni oblasti. Te dni je bila obravnava. Proces je vzbujal velikansko senzacijo, in razpravna dvorana je bila nabito polna njegovih pacijentinj. Sveti mož je izjavil pred sodiščem, da so prihajale ženske enostavno k njemu, on jim je čital sveti evangelij ter jim priporočal molitev. Sicer pa, da je o svoji misiji prepričan, zakaj v sanjah se mu je prikazal Izveličar... No, sodišče je bilo mnenja, da je »očka Vasilij« slepar, in obsodilo ga je na šest mesecev ječe. Njegove pacijentinje so mu priredile tako burne ovacije, da je dal predsednik dvorano izprazniti.

— **Roparski napad sredi Newyorka.** Te dni se je odigral sredi Newyorka senzacijonalen dogodek. Pri belem dnevu so ustavili štirje maskirani do zob oboroženi banditi na prometni ulici Spring street nabito poln tramvaj ter so prisilili z revolverji v rokah pasažirje, da so jim izročili denar in dragocenosti. Roparji so jo nato odkurili, ne da bi jih bil kdo spoznal.

— **Svoj lastni ispovednik.** Pred nekaj dnevi v Budimpešti umorjeni štirikratni morilec Molnár-Tóth je zapustil originelne zapiske, ki jih je napisal tekom dolgih tednov svojega preiskovalnega zapora, deloma tik pred usmrčenjem. Najbolj zanimive v teh zapiskih so vrstice, ki jih je napisal obsojenec neposredno predno je bil obešen in, ki jih je zapustil zagovorniku kot svojo »duševno zapuščino«. Pričakuje obsodbo na smrt in pravi: Smrt? Po mojem mnenju ni smrt nič brezupnega, nasprotno. Objektivno spoznanje vidi stvari jasno in razume, da je največje dobro »ne biti«. Dejstvo, da se konča s smrtjo individualnost, da se je more človek iznebiti kakor obleke, more samo pomirjevalno vplivati, posebno, ako poseduje tako neharmonično, neizenačeno osebnost, kakor jaz. Glede atavizma priznava Tóth, da je pametna uredba, ako se obsoja individueki imajo zločinska nagnenja, na smrt, zato, da se obvaruje družba pred nevarnostjo, da bi izvrševali njihovi potomci ravno take ali pa podobne zločine. Vendar pa bi se ne bilo smelo meriti vseh zločincev z istim vatlom. Treba bi bilo vpoštevati vpliv zunanjih okoliščin na razvoj zločinskih instinktov. »Jaz bi ravnal«, tako piše, »pod istimi zunanjimi in notranjimi okoliščinami ravno tako, kakor takrat...« Namen posvečuje sredstva. Osvobodil sem se povprečnih moralnih principov, ker sem čutil, da sem k temu opravičen na podlagi svoje inteligence. Da pa me niso poslali v umazano romunsko vas kot komija, temveč me dali študirat, bi danes ne bil roparski morilec.

— **Strela ubila pet oseb.** V Heddesheimu na Nemškem je iznenadila te dni družbo petih oseb huda nevihta. Ljudje so zbežali v bližnjo šupo. Udarila je strela, in vseh pet oseb je obležalo mrtvih.

— **Velik plen vlomilca v Brnu.** Te dni je bil izvršen v kemičnem preskuševališču v Brnu drzen vlom. Vlomilci so odnesli 237.000 Kč.

— **Skladišče celuloida zletelo v zrak.** Pred nekaj dnevi je nastala v tovarni za povoščeno platno Grab & Söhne pri mestu Raab na Madžarskem eksplozija. Iz doslej neznanih vzrokov je zletelo v zrak skladišče za celuloid. Skladišče je takorekoč izginilo, toda tudi ostala poslopja in sosednja tovarna za umetno usnje je močno poškodovana. Eksplozija je nastala ravno med opoldanskim odmorom, ko ni bilo delavcev v tovarni. Vsled tega ni bilo človeških žrtev, samo en delavec je lahko, devet pa težko ranjenih. Da je nastala eksplozija samo nekaj minut preje, bi bilo poginilo mnogo ljudi, zakaj tovarna je ena od največjih na kontinentu in zaposluje na stotine delavcev. Detonacijo je bilo slišati več kilometrov daleč, tudi kamenje je letelo več kilometrov daleč. Škoda znaša več milijard avstrijskih kron.

Edgar Rice Burrougs: 61

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Tarzan, lord Greystoke, je opazoval v bližini z veje zamorce in se je smejal. Končno je zopet vzpostavil zaupanje v svojo zmožnost šaljivca. Odkar je dobil hude poškodbe, ko je v Numino kožo vdet skakal pred opicami Keršakove črede, je ta zmožnost precej počivala. A ta nova pustolovščina je bila odločno uspešna.

Po par trenutkih strahu so črnci pristopili k pasti, kajti strah se je umaknil jezi — jezi in radovednosti. Kako je prišel Rabba Kega v past? Kje je kozliček? O živali, ki je bila prvotno določena za vado, ni bilo ne duha ne sluha. Pogledali so natančnejše in spoznali z grozo, da je bilo telo njihovega mrtvega tovariša zvezano z isto vrvjo, s katero so sami privezali kozlička. Kdo je to storil? Spogledali so se medseboj.

Tubuto je prvi spregovoril. To jutro je poln upanja šel na pohod. Mogoče se kje najde znamenje, da je Rabba Kega umrl. Sedaj so ga našli in Tubuto je prvi iskal razlage sanj.

— Beli vražji bog, — je šepetal. — To je delo belega boga.

Nikdo ni ugovarjal Tubutu, kajti kdo drugi naj bi bil to storil, če ne velika, neporaščena opica, katere so se vsi tako bali? In tako je zopet zraslo njihovo sovraštvo za Tarzana, a obenem se je povečal strah pred njim. Tarzan pa je sedel na svojem drevesu in se tresel od smeha.

Niti eden se ni žalostil radi smrti Rabbe Kege, a vendar je vsak črnec osebno čutil strah pred onim iznajdljivim duhom, ki si je mogel za vsakega izmed njih izmisliti pravtako strašno smrt, kot jo je pretrpel čarovnik. Prav ponižana in zamišljena je bila družba, ki je nosila ujetega leva po široki slonovi stezi v vas glavarja Mbonge. Z vzdihom olajšanja so končno porinili kletko v vas in zatvorili vrata za seboj. Vsakdo je imel občutek, kot da bi jih nekdo opazoval, odkar so zapustili kraj, kjer je bila past nastavljena, čeprav ni bilo ničesar videti, niti slišati, kar bi moglo podkrepiti njihov strah.

Pri pogledu na mrliča v levji kletki so žene in otroci strašno zatulili. Z drevesa, ki je molelo preko plota, je opazoval Tarzan vse, kar se je v vasi godilo. Videl je, kako poblaznele ženske s kamenjem in palicami mučijo leva. Krvoločnost črncev, ki so ubogega ujetnika mučili, je Tarzanu vedno vzbudila občutek jeznega preziranja za Gomanganije. Težko bi si mogel razlagati ta občutek, kaji celo svoje življenje je gledal trpljenje in krvoločnost. Saj je bil sam tak. Vse džungelske živali so bile krvoločne; a krvoločnost črncev je bila docela drugačna. Z naslado so mučili nebogljene, dočim je Tarzanova ali pa živalska krvoločnost izhajala iz potrebe in iz strasti. Tarzan se je pri tem čutil le kot pripadnik opičjega plemena in sin opice.

Istočasno z jezo proti Gomanganijem je raslo njegovo grobo sočutje za Numo, kajti, čeprav je bil lev Numa vse svoje življenje Tarzanov sovražnik, ga vendar ni niti sovražil, niti preziral. Zato je sklenil opičji človek, ki je bil popolnoma samostojen ter na nikako civilizacijo navezan, da bo črnce posvaril in osvobodil Numo. A osvoboditev je moral izvršiti v primerni obliki, ki bo Gomanganije kar najbolj jezila in jim povzročila kar največje neprijetnosti.

Ko je tako čepel in opazoval dogodke v vasi, je videl, da sta dva vojščaka dvignila kletko in jo porinila med dve koči. Tarzan je sedaj vedel, da bo lev do večera ostal tam in da bodo črnci priredili pojedino s plesom na čast svojemu lovskemu plenu. Ko je končno videl, da so postavili dva vojščaka h kletki za stražo in da sta odganjala ženske in otroke, ki so hoteli Numo takoj do smrti mučiti, je vedel, da je lev varen, dokler ga ne bodo potrebovali za zabavo, pri kateri ga bodo na strašnejši način in po natančno premišljeni metodi v veselje vsega navzočega plemena mučili do smrti.

(Dalje prih.)

Prispevajte za tiskovni sklad „NARODNI DNEVNIKA“

— **Perverznež.** Na Nemškem imajo zopet senzacionalno homoseksualno afero. Pred porotnim sodiščem v Helle-ju sedi župnik Knoblauch, obtožen, da se je skupno z nekim gluhonemim izpozabljal neprestano od leta 1915 do 1922 nad mladoletnimi osebami, ki si niso bile v svesti dalekosežnosti dejanja. Župnik Knoblauch je v Halle-ju splošno znana osebnost. Mož se je mnogo politično udejstvoval, in posebno radi so ga klicali k blagoslavljanju zastav patriotičnih društev. Njegove ovčice so ga globoko spoštovale. Dober pridigar je bil, posebno toplo pa je znal govoriti o lepoti minulih časov starega režima. Eden od njegovih dobrih prijateljev je feldmaršal Ludendorff. Obravnava bo trajala dva dni.

— **Velikanski gozdni požar.** V velikanskem gozdu ob cesti Altendamm-Gollenow na Pomeranskem je izbruhnil te dni požar, ki je vpepelil 140 kvadratnih kilometrov gozda. Ogenj je nastal vsled neprevidnosti dveh delavcev.

Ljubljana.

1— **Zahvala.** Vsem, ki so pripomogli k tako lepi in uspešni prireditvi našega I. zabavnega večera izrekamo najtoplejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljujemo za naklonjenost in darila ravnateljstvom Jugoslovanske, Učiteljske in Merkurjeve tiskarne, kakor tudi vsem sl. uredništvom ljubljanskih dnevnikov. — Pevski odsek »Grafika«.

1— **Poskušen samomor.** Marija Mežik, žena policijskega stražnika, je hotela dne 18. izvršiti samomor. Zaletela se je najprej v šipo, da se je močno obrezala, nato pa se je hotela obesiti, kar pa so prisotni preprečili. Ker je imela hude živčne napade so jo prepeljali v bolnico.

1— **Neznan samomorilec.** Na nekem kozolcu, nedaleč od tovarne Učiteljske tiskarne na ljubljanskem polju so našli predvčerajšnjim obešenca, čegar indentitete ni bilo mogoče ugotoviti, ker ni imel pri sebi nobenih dokumentov. Pri njem so našli samo nikljasto uro z verižico, dva ključa, ščipalnik in nekaj praznih doz morfija. Precej plešast je, in ima rjave brke. Na glavi je imel rjavo karirasto čepico. Kdor bi mogel dati o njem kake podatke, naj se zglasi na policiji.

KONCERT BRAVNIČAR-KOGOJ.

Naši širši koncertni publiki je doslej še skoro popolnoma neznan mladi, a velenadarjeni skladatelj Matija Bravničar. Javno do sedaj še ni nastopal s svojimi skladbami, pač pa so se iste že večkrat izvajale na intimnih glasbenih večerih pred povabljenimi gosti. Odmev teh večerov so bila razna poročila v naših dnevnikih, ki vsa hvalijo izredno glasbeno nadarjenost mladega skladatelja. Na javnem koncertu se izvaja njegove skladbe v ponedeljek, dne 25. maja v Filharmonični dvorani. Poleg njegovih se izvajajo tudi skladbe Marija Kogoja. Oba skladatelja sta goriška rojaka ter člana Narodnega gledališča v Ljubljani. Predprodaja v Matični knjigarni.

Gospodarstvo.

× **Prodaja stare vojaške opreme in raznih odpadkov** se bo vršila dne 15. junija t. l. pri upravi oddelka II. zavoda za izradu vojne odeće v Slavonskem Brodu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Prodaja raznih odpadkov** (od blaga, kovine itd.) se bo vršila dne 12. junija t. l. pri upravi II. zavoda za izradu vojne odeće v Sarajevu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobave.** Direkcija državnih rudarskih preduzeća v Sarajevu sprejema do 30. maja t. l. ponudbe glede dobave železne vrvi, glede dobave cementa in glede dobave bencina, direkcija državnega rudnika v Brezi pa do dne 10. junija t. l. glede dobave traka za izoliranje in 50 žarnic. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 30. maja t. l. v pisarni štaba 40. pešpolka v Ljubljani glede dobave makaron, zdroba, ješprenčka, fižola, riža, svinjske masti, olja in kisa. — Dne 4. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave sanitetskih torb. — Dne 5. junija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave smrekovih desk. — Dne 15. junija t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave svilenega papirja; pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave konoplje za mašenje; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave svinčenega materijala; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave železa. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

VELESLEPAR.

Baron Egon pl. Tilinsky — je genijalen možakar. Izvršil je v družbi z bivšim nemškim oficirjem Schwenkejem eno največjih goljufij, kar jih je videl svet. Kakor je znano, je igrala v ruskojaponski vojni veliko vlogo korupcija. To dejstvo je izkoristil Tilinsky na originelen in neverjetno dobičkanosen način. Raztrosil je govorico, da je izstavila Japonska dvema ruskima oficirjema, ki sta izdala mobilizacijske načrte, v znak hvaležnosti tri menice po 50 milijonov jenov. Odplačila se imajo začeti leta 1914. Tilinsky je kazal pogodbo, podpisano od Yamagate. S to pogodbo je navlekel japonska poslaništva v Londonu in Parizu, ki sta potrdili pristnost podpisa, in navlekel je nato razne banke in bogataše za silne milijone frankov. Smehljaje je izdajal Tilinsky v Curihu milijone in milijone. Živel je po knežje. Vozil se je z aeroplanom v Berlin in na Dunaj. Na jugu je prirejal nočne veselice, ki so požirale večer za večerom desettisoče frankov. Šampanjec je tekel v potokih. Samo v Curihu je zapravil tekom enega leta deset milijonov frankov. Ko so ga začeli nekateri manjši upniki preganjati, in so mu postala v Curihu tla prevroča, se je preselil v Thun, kjer si je kupil kneževsko urejeno vilo. Ko mu je naposled vendarle zmanjkalo gotovine, je dobil nekega dne tri zapečatena pisma (pisal jih je seveda sam), — v katerih mu je sporočila japonska vlada, da je plačala končno enkrat prvo menico ter mu je sedaj na razpolago 90 milijonov frankov v solidnih državnih papirjih. Ta novica se je hitro razširila, in zopet so tekli denarni viri, zopet so se pričele lukulske pojedine, drage vožnje itd., z obrežja thunskega jezera je metal Tilinsky kar cele pesti komadov po pet frankov v velikem loku v vodo ter je vsklikal: »Življenje je vendarle lepo!«

Pozneje se je preselil Tilinsky v Bern. V mirni ulici je najel kar celo hišo. Napravil je iž nje pravo zakladnico komforta in elegance. Kupil si je tri luksuzne avtomobile, par jaht, par jahalnih konj in — japonske ptiče. Pri njegovih gostijah se je zbirala najbolj distingvirana družba. Za njegove komisijske nakaznice pa so se ljudje kar tepli.

Lepo je živel mož, končno pa so ga leta 1923 vendarle razkrinkali. Začela se je preiskava po celi Evropi in Ameriki... Tucati detektivov so brusili pete, in cela goljufija je prišla na dan. Podpis Yamagate je bil tako dobro ponarejen, da je Yamagata sam le s težavo ugotovil, da ni njegov.

Akti obsegajo 350 debelih zvezkov... Sodba se je glasila: Šest let ječe z ocvirki.

TEPENI »CASANOVA«!

Nedja B. je znana osebnost na beograjskem korzu. Sin bogate beograjske rodbine je, večni študent, ki živi brezskrbno življenje, in se mu ni treba brigati za nobeno resno stvar. Vedno po najnovejši modi oblečen se sprehaja vsak dan v družbi prijateljev po korzu ter igra don Juana. Ljubezenske avanture, s katerimi se ponaša, prekašajo one Casanove. Ni čuda, da vidijo v njem njegovi prijatelji, ki imajo isti okus, kakor on, polboga. Njegova beseda je merodajna, njegova sodba o tej ali oni dami je več kakor sodba božja.

Ta mala skupina intrigantov ljubezni se vstavi vsak dan v vogalu korza ter dela o vsaki dami, bodisi stara ali mlada, grda ali lepa, svoje nesramne opazke, ter misli seveda, da so strašno duhovite. (Ako se ne motim, se dogajajo take stvari tudi v Ljubljani). Posledica tega je, da se faktično izogibajo vse dame tega neprijetnega vogala. In Nedja je imel doslej srečo. Tudi če so se nahajale dame v družbi gospodov, so šle vedno mirno mimo, ker se je spremljevalec sramoval vprizariti škandal, ali pa ker enostavno ni hotel reagirati na bedaste dovtipe akademičnih mladičev.

Ampak te dni jo je Nedja vendarle enkrat skupil, in sicer prav pošteno skupil. Stvar je bila taka:

Pred nekaj tedni se je poročila ena izmed najlepših devojk v Beogradu, Slavka M., ki je bila preje kras beograjskega korza. Slavka je šla s svojim soprogom, mladim hrvaškim zdravnikom, na ženitovanjsko potovanje v Slovenijo. Vsem Beograjčanom je bilo žal, da je ni bilo več v Beogradu... V nedeljo je sedel Nedja s svojo družbo zopet na vogalu korza. V družbi se je nahajal tudi gospod, ki sicer ni zahajal med nje, žurnalist S. Pogovor je nanesel na poročeno Slavko. »Kaj neki dela v Sloveniji?« je vprašal nekdo. Takoj je odgovoril Nedja z zlobnim nasmehom: »Kaj naj neki dela? — Otroka bo rodila...« Novinar ga je pogledal in dejal: »Kaj vam pride na misel? Jaz poznam gospo Slavko osebno. Mogoče je najbolj pošteno dekle v Beogradu!« Nedja se je zakrohotal zaničljivo ter repliciral: »No, tako, tako! Potem pa veste vi več, kakor jaz!« — »Gospod! Kaj si dovoljujete? Dokažite!«, je odgovoril žurnalist ter vskipel. — »No, povem vam, da je imela Slavka z menoj pa tudi z drugimi ljubavna razmerja«, je menil Nedja zmagoslavno. Novinar je vstal, se priklonil ter ostro izpregovoril: »Gospod, jutri vam pošljem svoje zastopnike; zato boste dajali odgovor...«. Nato se je odstranil.

Drugega dne je sedela družba zopet na svojem vogalu. Na korzu je bilo jako živahno. Hipoma je prišla skozi gnječo mlada, elegantno oblečena dama v spremstvu novinarja in še dveh drugih velikih gospodov. Ko je prišla do družbe ljubezenskih intrigantov, se je obrnila nervozno do novinarja: »Kateri izmed njih je bil?« — »Ta-le.« — S. je pokazal na Nedjo in že je stala mlada dama pred presenečenim Nedjo. — »Ali me poznate?« — »Ne«, je odgovoril Nedja ter prebledel. — »Tako! Jaz sem Slavka M., poročena X. ter sem bila, kakor trdite, vaša in drugih gospodov ljubica! Kako je torej to, da me ne poznate?« — Nedja je spreminjal barve, enkrat je bil rdeč enkrat bled in pričel je jecljati nerazumljive besede... Preden pa se je zavedel, je pričela padati toča udarcev po njem! Slavkin solnčnik je plesal po Nedjini glavi šimi, da je bilo veselje! Toda končno se je zlomil. Tedaj je pristopil eden od velikanov, ki sta prišla s Slavko. Bil je njen brat.

— Počakaj sestra! Tvoj solnčnik ni »za nič«; moja roka je boljša. Je še predvojno blago!« V istem trenutku je dobil Nedja zaušnico, da je mislil, da je treščilo. Glava mu je odletela na levo; toda tu ga je pričakovala nič manj močna roka drugega velikana, ki ni bil nihče drugi, kakor Slavkin soprog. Z bliskovito naglico je odletela glava zopet na desno. Toda že je udaril zopet brat. Zopet na levo... potem na desno!... levo... desno... To je trajalo precej časa. Zdelo se je, da je Nedjina glava žoga, ki leta iz enega gola v drugega! Končno sta nehala. Z raztrganim ovratnikom, razcapano kravato, modrozateklimi lici in krvavečim nosom je obstal Nedja, okrog njega pa se je razlegal bučni smeh dam, ki jih tolikokrat mučil...

Ali bo imel pač zadosti?...

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.
Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.
Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Za birmance, novoporočence, kakor tudi sprejemanje naročil za šopke, vence, aranžiranje in dekoracije dvoran se priporoča

cvetličarna „NIZZA“

Ljubljana, Prešernova ulica štev. 30

Dnevno sveže cvetje na drobno in na debelo.

FANI HVALA.

Najboljši šivalni stroji in kolesa so edino le

Josip Petelinc-a

znamke

GRITZNER, PHÖNIX in ADLER

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika

Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko. Telefon 913 Na malo.

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDICIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon interurban štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, pritličje.

PLATNENE ČEVLJE ZA DAME

dobite pri tvrdki

M. TREBAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 6

po sledečih cenah:

Beli platneni na 1 špango z leseno peto	Din 120·—
Beli platneni na 2 špange z leseno peto	Din 120·—
Beli platneni na trake z leseno peto	Din 120·—
Sivi platneni na 1 špango z leseno peto	Din 120·—
Sivi platneni na 1 špango in usnjeno peto	Din 120.—
Sivi platneni na trake in usnjeno peto	Din 120·—

Pošilja se tudi po poštnem povzetju.

MALI OGLASI

Vsak oglasek do 20 besed Din 3·—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Suhe mavrohe ali smrčke

kupujemo. Kupci smo tudi za suhe gobe jurčke. Sever & Ko. Ljubljana.

Vrtnice

visokodebelne, priznano lepih vrst, kakor tudi vrtnice-plezalke in vrtnice-šalujke nudi cenj. občinstvu Anton Ferant, trgovski vrtnar, Ljubljana, Ambrožev trg št. 3. Naročila se sprejemajo tudi v cvetličnem paviljonu pri frančiškanskem mostu.

Abadie

cigaretni papir zopet stalno na zalogi. A. Lampret, Krekov trg 10.

Gospodična

velča vseh pisarniških del išče službe za takoj ali pozneje. — Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosi na upravo pod »Delo«.

Industrijcem, trgovcem, obrtnikom

priporočamo za strokovnjaške revizije in reklamacije železniških tovornih listov in plačilnih nalogov Okrožnega urada za zavarovanje delavcev ter tarifnih računov vobče tvrdko »Posredovalec« d. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 23/I. — Prevzema tudi v strokovnjaške superrevizije!

Kontoristinja

z dveletno prakso, absolventinja II. razreda trgovske šole, vešča popolnoma vseh pisarniških del, išče službe v Ljubljani za takoj ali pozneje. Gre tudi proti nizki plači. — Ponudbe prosi na upravo lista pod »Marljiva in zanesljiva«.

Šivalni stroj

dobro ohranjen se kupi. Ponudbe na upravo pod »Takoj«.

Instrukcije

v vseh predmetih daje dijak gimnazije. — Naslov se izve v upravi.

Strojepiska

ki perfektno obvlada slovenščino, stenografijo in strojepisje se sprejme. Ponudbe do 25. maja na upravo lista pod »Perfektna«.

Znanja želi

gospod iz krogov inteligence. Poznejša ženitev ni izključena. Reflektira na dame do 40 let. Ponudbe pod »Izobrazba in samostojnost«.

Upokojenec

bivši skladiščnik, zmožen več jezikov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasant ali kaj sličnega. Zahteve nizke. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Vesten«.

Trgovci zaslužijo

dobro pri patentiranih javorjevih pralnikih 28 × 31 cm kot slonokoščeni, trpežnejši od pločevinastih, 50 komadov 400 Din povzetjem. Vrečko, Pelzela.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ul. št. 24

Telefon štev. 560

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“.